Façana de l'ajuntament d'Atzeneta del Maestrat. Amb un pressupost d'1.024.000 euros, Hisenda no li avança la participació en impostos estatals perquè encara no ha presentat els comptes del 2010.

COLUMBUSALBUS

No surten els comptes

Tretze municipis dels Països Catalans són a la llista negra del ministeri espanyol d'Hisenda. L'estat no els paga la bestreta d'impostos perquè encara no han presentant els comptes del 2010. Es reobre el debat sobre la viabilitat econòmica de molts ajuntaments de menys de 1.000 habitants.

El pressupost anual del municipi més petit de Catalunya, Sant Jaume de Frontanyà (Berguedà), és, si fa no fa, el que gestiona una parella amb feina estable, 66.000 euros, per a atendre les necessitats de 21 habitants. Però no els surten els comptes. No únicament perquè el pressupost és minso, sinó perquè no han tingut temps de quadrar les xifres. L'alcalde, Rubèn Lladós (PSC), denuncia que l'anterior equip de govern, d'ERC, va deixar "els comptes sense fer dels dos anys anteriors, i ens va avisar amb un marge de quinze dies. Lògicament, no hi vam ser a temps". A més, el fet de ser un municipi tan petit els impedeix de tenir un secretari treballant a fons en aquesta qüestió. La secretària només va a Sant Jaume el dimecres al matí.

Sant Jaume de Frontanyà és un dels tretze municipis dels Països Catalans que encara són a la llista negra del ministeri d'Hisenda, que, sota el paraigua de la llei d'economia sostenible impulsada per l'executiu del PSOE, castiga els ajuntaments que no van presentar els comptes del 2010 retenint-los la bestreta que el govern espanyol avança cada mes als ajuntaments en concepte de participació en els tributs estatals. No haver presentat els comptes quan tocava –a tot estirar, el setembre del 2011– ha implicat tenir retingut el 100% del pressupost municipal: "Tenim diversos conceptes retinguts, de l'estat

i de la Generalitat. És una pilota que es va fent més grossa i que, de moment, ja suma uns 66.000 euros retinguts, és a dir, el pressupost d'un any", explica el batlle. El consistori, que espera resoldre aquesta situació durant el mes d'abril, funciona amb "estalvis que hi havia a la caixa", i té paralitzades les dues obres del municipi.

A més de Sant Jaume, al Principat romanen en aquesta llista d'Hisenda Montmaneu (Anoia), Sagàs (Berguedà), Santa Maria de Merlès (Berguedà), Viver i Serrateix (Berguedà), Maçanes (Selva) i Bonastre (Baix Penedès), que des de l'estiu passat compten amb un 25% menys del pressupost mensual per aquest concepte. No han rebut ni un sol euro de Madrid. En la mateixa situació es troba Estellencs (Mallorca), Atzeneta del Maestrat (Alcalatén), Culla (Alt Maestrat) i Segart (Camp de Morvedre). Es tracta de municipis menuts, la majoria de menys de 500 habitants, que denuncien que no disposen de recursos humans per a tenir al dia els comptes d'uns pressupostos que, tirant llarg, pugen a un milió d'euros. Els municipis, però, no perden aquestes transferències mensuals, sinó que les recuperen en el moment que envien a Hisenda els comptes anuals de l'exercici anterior. De tots els municipis que apareixen a la llista negra d'Hisenda –273 el dia 31 de març–, només el 4% són als Països Catalans. Castella i Lleó i Castella-la Manxa són els territoris amb més consistoris incomplidors, amb 127 i 53 financerament castigats.

Catalunya també sanciona. Però no tan sols és Madrid, que sanciona els mals alumnes. L'última reforma de la llei de la Sindicatura de Comptes de Catalunya, aprovada el 2011, condiciona la concessió de subvencions al fet que els ajuntaments hagin lliurat la comptabilitat íntegra abans del 15 d'octubre de l'any següent a l'exercici. Els incomplidors s'arrisquen que les subvencions atorgades pel govern català als organismes locals, majoritàriament a través del fons de cooperació local de Catalunya, quedin retingudes. En aquesta circumstància es troben també els set municipis assenyalats pel ministeri espanyol d'Hisenda, que s'afegeixen a una llarga llista de 99 consistoris catalans.

EL TEMPS

Sant Jaume de Frontanyà és a punt de sortir de la llista negra. Madrid li ha retingut l'equivalent al seu pressupost anual.

Al País Valencià i a les Illes, en canvi, no hi ha aquest règim sancionador autonòmic, si bé les sindicatures de comptes alerten també dels incompliments de les administracions locals en matèria de transparència financera. En el cas valencià, hi ha 36 municipis que encara no han presentat els comptes generals del 2004 i els anys successius. Segons la sindicatura, "la falta d'un règim sancionador efectiu similar al que s'aplica a un contribuent que incompleix les seves obligacions tributàries explica l'existència d'aquesta situació irregular: la reincidència en el fet de no rendir comptes per part de qui gestiona fons públics".

Són viables, tants municipis? A casa nostra hi ha 1.557 municipis (948 al Principat; 542 al País Valencià i 67 a les Illes), el 70% dels quals tenen menys de 2.000 habitants. Als problemes històrics de finançament local s'hi afegeixen els pressupostos més que modestos amb què treballen aquests petits municipis, que d'una altra banda han de fer front a serveis bàsics que requereixen infrastructures massa cares. Arran de la crisi, les administracions van reobrir un debat que havia quedat tancat els anys de vaques grasses: són viables econòmicament, tants municipis, o bé cal forçar-ne alguns a la mancomunació de serveis, o encara més, fusionar municipis? La Generalitat de Catalunya aposta per l'agrupació voluntària, és a dir, la racionalització de les competències, i no pas per la fusió obligada. En aquest sentit, la nova llei de governs locals que prepara preveurà que alguns dels consistoris més petits del país hagin de perdre algunes de les competències actuals a favor de consells comarcals o mancomunitats de municipis. En cap cas, però, la Generalitat no posa en qüestió el nombre de municipis actual. Al contrari, defensa que s'han de preservar perquè "permeten un equilibri territorial i poblacional", i és tasca del govern "oferir els recursos i eines per a permetre'ls de gestionar les competències que puguin i també derivin a un ens supramunicial les que no puguin assumir".

Per contra, un informe de l'Institut d'Economia de Barcelona sobre federalisme fiscal, alerta que la crisi amenaça la sostenibilitat dels serveis locals. Assegura que la majoria de municipis són "inviables administrativament", i considera les fusions com "un ingredient imprescindible en qualsevol procés de reforçament del govern local". En aquest sentit, recomana la fusió de municipis de menys de 5.000 habitants, reduir nivells de govern, promoure la cooperació i reformar el finançament local per a salvar les finances municipals.

Gemma Aguilera